

Belgen in de Sahel: stafofficier in het hoofdkwartier van de Franse operatie Barkhane

CHRISTOPH HUYS

Na de Koninklijke Militaire School en een loopbaan bij hoofdzakelijk de artillerie, vervoegt luitenant-kolonel stafbrevethouder Christoph HUYS zich in 2013 bij het Corps de réaction rapide-France. In deze context wordt hij medio 2015 aangeduid om deel te nemen aan de Franse operatie Barkhane in de Sahel. Sinds 24 juni 2016 is hij commandant van het Bataljon Artillerie.

Avec trois généraux belges à la tête de missions en Afrique, à savoir la Mission multidimensionnelle intégrée des Nations unies pour la stabilisation au Mali (MINUSMA) et les missions militaires de formation de l'Union européenne au Mali (EUTM Mali) et en République centrafricaine (EUTM RCA), la Belgique renforce son rôle et sa valeur ajoutée sur le continent. Du 9 juillet 2015 au 12 janvier 2016, un lieutenant-colonel belge intégré à l'état-major de l'opération Barkhane, la mission française au Sahel, a pu suivre de près la situation sur place. Au-delà d'un retour d'expérience particulièrement intéressant, c'est bien la convergence des différentes missions dans cette partie de l'Afrique qui est soulignée.

OPERATIE BARKHANE: DE LOGISCHE FUSIE VAN DE OPERATIES ÉPERVIER (IN TSJAAD) EN SERVAL (IN MALI)

Sinds de 19de eeuw is Frankrijk permanent aanwezig in West-Afrika en bouwde het een historische band op met de landen van de Sahel. Toen in februari 1986 het Libië van president Khaddafi niet alleen het noorden van Tsjaad bezet maar ook de hoofdstad Ndjamena bedreigt, besluit Frankrijk tussen te komen: operatie Épervier is geboren. Frankrijk ondersteunt Tsjaad vooral met air power en luchtdoelartillerie om de Libische dreiging

38 in te perken en de bevolking van de hoofdstad te beschermen. In oktober 1988 worden de diplomatieke banden tussen Libië en Tsjaad hersteld, maar Frankrijk bouwt zijn troepenmacht in Tsjaad nooit helemaal af.

Toen enkele duizenden kilometers meer naar het westen, in januari 2013, de groupes armés terroristes (GAT) vanuit Noord-Mali een offensief inzetten ten zuiden van de Nigerstroom en ook de Malinese hoofdstad Bamako bedreigen, roept de Malinese regering de hulp in van Frankrijk. Mede door de strategisch gepositioneerde, vooraf in paraatheid gebrachte Franse troepen in Ivoorkust (operatie Licorne) en Tsjaad (operatie Épervier) worden in een recordtempo meer dan 4.500 militairen onder de codenaam Serval in Mali ontplooid. Op amper drie maanden tijd slaagt Serval erin om de GAT's terug te slaan, de controle over Noord-Mali te herwinnen en het bestuur van het herwonnen gebied aan de VN-missie MINUSMA over te dragen. Serval blijft ter plaatse maar stapt in een stabilisatiemodus.

Op 1 augustus 2014 fuseren de lopende operaties Épervier en Serval tot de nieuwe operatie Barkhane. Deze nieuwe operatie ontleent, zoals haar logo al doet vermoeden, haar naam aan een grote, rollende duin in de Sahara. De rationalisatie van anderzijds een Franse strategie fusie beoogt enerzijds het aantal functies, geoptimaliseerde, voor de Sahel.

Barkhane heeft landen van de Faso, Mali, en Tsjaad) te terroristische de regio willen werkt men rond drie partnerschap gericht actoren, rechtstreekse aanpak van de GAT's en ondersteuning van de G5-Sahel op lange termijn door permanente ontplooiing van Franse strijdkrachten in de regio.

CORPS DE RÉACTION RAPIDE-FRANCE: VAN MULTINATIONAAL NAVO-ENGAGEMENT NAAR FRANS, NATIONALE INZET

Het Corps de réaction rapide-France (CRR-FR) is één van de landhoofdkwartieren van de NAVO. Het kan zowel dienen als tactisch hoofdkwartier van het niveau legerkorps of landcomponent als operationeel

hoofdkwartier in het kader van het NAVO-concept NATO Force Structure Joint Task Force Headquarters (NFS JTF HQ). In de voorbereiding naar certificatie als NFS JTF HQ in maart 2017 werd het CRR-FR aangeduid om voor twee keer zes maanden de bulk aan personeel te leveren voor de Poste de commandement interarmées de théâtre (PCIAT), het hoofdkwartier van Barkhane in Ndjamen.

Deze aanduiding beoogde niet alleen de Franse officieren operationele ervaring te laten opdoen in een hoofdkwartier van het niveau theater, maar had eveneens tot doel de Franse rekrutering voor het CRR-FR voor de toekomst te bestendigen door een signaal te sturen dat het personeel van dit korps, naast de voorbereiding van NAVO-engagements, ook effectief kan deelnemen aan reële operaties in het buitenland. In dit kader wilde de commandant van het CRR-FR geen onderscheid maken tussen de eigen Franse officieren en de officieren van de aan dit korps verbonden NAVO-partners. Door politieke inmenging en taalbeperkingen (de werktal in het CRR-FR is het Engels, terwijl dit voor Barkhane het Frans is) beperkte de deelname van niet-Fransen, voor de twee rotaties samen, zich tot twee Britse en drie Belgische officieren.

OPERATIE BARKHANE: EXTREME OMSTANDIGHEDEN IN EEN COMPLEXE OMGEVING

G5-Sahel, een zeer uitgestrekt gebied van 4500 km (van west naar oost) op 2000 km (van noord naar zuid). In vergelijking met Europa strekt dit gebied zich uit van Ierland tot Kazachstan en van Noord-Spanje tot Denemarken. Of anders gezegd: de gevechtsacties in Mali bevelen vanuit Ndjamen

betekent naar Europese normen de strijd tegen het terrorisme in de Benelux opvolgen vanuit een hoofdkwartier op de Krim.

Frankrijk kan bovendien enkel militaire acties uitvoeren na coördinatie met zijn regionale gastheren. De facto betekent dit dat de tactische operaties hoofdzakelijk gevoerd worden in het noorden van Mali (vanuit Gao, Tessalit en Timboektoe) en van Niger (vanuit Madama), niet

toevallig de belangrijkste communicatielijnen van de GAT.

De extreme klimatologische omstandigheden (temperaturen die tot ver boven de 40°C stijgen en hevige neerslag tussen juli en september waardoor een deel van het landschap in een modderpoel verandert), in combinatie met het zeer gevarieerde milieu (gaande van zandwoestijn, over rotsformaties tot ondoordringbaar struikgewas) dwingen mens en materieel tot op de grens van het maximaal haalbare. Een goed uitgebouwd logistiek apparaat op basis van twee autonoom opererende logistieke bataljons garandeert een flexibele bevoorrading en aldus de continuïteit van de militaire operaties.

Ten slotte vergen de porositeit tussen GAT's en GAS (groupes armés signataires, de gewapende groepen van het intra-Malinese conflict) en de opportuniteit van de GAT's om tijdelijk op te gaan in de lokale bevolking een doorgedreven inlichtingencampagne.

PLANNINGSOFFICIER IN DE CEL J35 VAN DE SECTIE OPERATIES VAN DE PCIAT VAN BARKHANE

De PCIAT treedt op als *enabler* voor de tactische eenheden van het niveau (interwapen) compagnie of bataljon die in Noord-Mali en -Niger, veelal in multinationalaal verband (via een combinatie van Franse, G5-Sahel- en/of MINUSMA-eenheden), een permanente strijd aangaan om de reorganisatie van de GAT's te voorkomen.

Barkhane opereert op basis van een troepenmacht van om en bij de 3.500 militairen met ondersteuning door enablers zoals drones, helikopters (aanvals-, transport- of medische helikopters) en gevechtsvliegtuigen. De rol van de planningsofficier J35 bestaat erin om de beschikbare tactische middelen zo efficiënt mogelijk in te zetten in tijd en ruimte. Op basis van verworven inlichtingen dient een actiezone te worden bepaald, dienen de nodige middelen voor *combat*, *combat support* en *combat service support* te worden vrijgemaakt en wordt de ondersteuning van simultane acties met enablers van het niveau PCIAT aan een haalbaarheidstest onderworpen. Na goedkeuring van het plan door de commandant van Barkhane wordt het operatieorder geschreven en overgemaakt aan de tactische echelons.

PERCEPTIE, VASTSTELLINGEN EN CONCLUSIES

Het feit dat Frankrijk vrijwel autonoom een operatie van de omvang Barkhane kan uitvoeren en ondersteunen, bewijst dat het land nog steeds als een Europese, militaire grootmacht mag gezien worden. In tegenstelling tot een operatie in NAVO- of EU-verband profiteert Barkhane als puur Frans-nationale opdracht van een directe link met het strategische planningsniveau in Parijs waardoor het beslissingsproces sterk kan worden ingekort. Dit element, in combinatie met de permanente aanwezigheid van Franse eenheden in Afrika, zorgt ervoor dat de Franse strijdkrachten zeer reactief en flexibel kunnen optreden in de Sahel.

De strijd tegen het terrorisme verplicht eenheden om de klassieke tactieken en technieken permanent te herzien. De toegenomen dreiging met geïmproviseerde explosieven doet westerse legers vasthouden aan voertuigen met een hoge beschermingsgraad. Deze voertuigen zijn echter zwaar en bijgevolg niet altijd geschikt om de door de terroristen gebruikte pick-ups

42 in te halen in de woestijn. Een goed compromis tussen bescherming en snelheid zal in de toekomst de materieelkeuze voor dergelijke operaties mogelijk sterk beïnvloeden.

De aanwezigheid van waarnemers rond de militaire compounds in combinatie met de wijde verspreiding van mobiele telefonie reduceert het element verrassing bij inplaatsstelling via de weg, tot een absoluut minimum. Aeromobiele acties kunnen wel deze verrassing garanderen. Voorwaarde is dan wel dat de beperkte beschikbaarheid aan transporthelikopters versterkt met een verlaagd hefvermogen als gevolg van de hoge temperaturen, geen inplaatsstelling in meerdere buien oplegt. Barkhane doet, gebruik makend van de open ruimte die de woestijn biedt, herontdekken dat parachuteren wel verrassing en massa kan combineren.

In tegenstelling tot deelname aan een multinationale operatie, waar iedereen maximaal probeert vast te houden aan de toepassing van nationale procedures, is het gemakkelijker, als Belgisch officier in de staf van een 100% Franse operatie, om nieuwe procedures te ontdekken. <

Trefwoorden: **Barkhane, Sahel, operaties**

